

*Druiventeelt
voor de
Liefhebber*

Inleiding

DRUIVEN TELEN IS VAN ALLE TIJDEN. NA EEN LANGE WEG TE HEBBEN AFGELEGD, IS DEZE KUNST TOT BIJ ONS GEKOMEN. 800 MILJOEN JAAR GELEDEN GROEIDE DE DRUIVELAAR IN DE KAUKASUS. IN EUROPA WAREN HET DE GRIEKEN DIE VOOR HET EERST DRUIVEN TEELDEN. LATER VOERDEN DE ROMEINEN DE DRUIVEN ONS LAND IN.

Felix Sohie bouwde in 1865 de eerste serre in Hoeilaart. Hij leerde ons de knepen van het vak voor het telen van de beroemde tafeldruif.

Toen hij zag dat de verkoop van deze druiven renderend was, waagde hij zijn kans op de eigendom van zijn ouders in Hoeilaart. Vanaf 1880 merkten meer en meer Hoeilanders dat de druiventeelt een erg rendabel beroep was. Ze stapten af van hun klein landbouwbedrijf en bouwden op de kleine en versnipperde percelen een aantal serres. Felix Sohie kreeg ook navolging in Overijse, Huldenberg, Tervuren en La Hulpe. De druiven werden uitgevoerd naar Duitsland, Nederland, Engeland, Zweden, tot zelfs Rusland en Amerika. Op het hoogtepunt van de druiventeelt in 1960 werd het uitzicht van de streek bepaald door deze economische bedrijvigheid.

In 1962 liet de crisis zich voelen in de druiventeelt. Door de vorming van een gemeenschappelijke Europese markt werden de grenzen opengezet voor buitenlandse druiven. Bovendien begonnen de energiekosten zeer zwaar door te wegen en liet een gebrek aan bedrijfsopvolging zich voelen. Het gevolg was een geleidelijke, maar bestendige, achteruitgang van de kasdruiventeelt. Vele bedrijven verdwenen.

Door de erkenning van de Vlaams-Brabantse tafeldruif als BOB (Beschermd oorsprongsbenaming) is de belangstelling voor de tafeldruif opnieuw toegenomen. Eén van de gevolgen is dat er weer eigenaars zijn, van een al dan niet verwaarloosde serre, die het telen van onze tafeldruif opnieuw willen aanleren. Deze cursus wil hiertoe bijdragen.

1. Planting

Druivelaars zijn sterke groeiers die het best gedijen op leemgrond met een luchtige en goede bodemstructuur. Bij de aanplant wordt in het plantgat een bodemverbeteraar (bv. compost) aangebracht. Een boompje mag zeker niet te diep geplant worden, ze zijn meestal geënt op een onderstam (die voor een deel de groei bepaalt), zo niet maakt de variëteit zelf wortels aan en sterft de onderstam af.

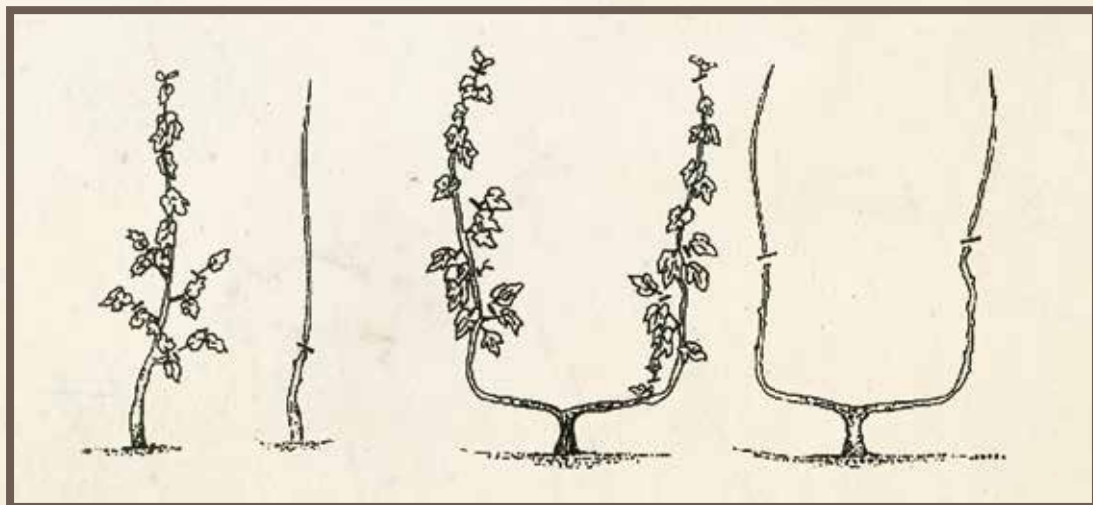
Het planten van een jonge druivelaar met blote wortels gebeurt het beste in het voorjaar tot eind april. Containerplanten, planten in een pot, kunnen het hele jaar geplant worden. Plant de druivelaar in de serre op 30 cm van de muur en met 2 meter tussen twee planten. Regelmatig gieten zorgt ervoor dat hij stevig kan inwortelen. Pas na 4 jaar na aanplanting is de druivelaar volwassen en brengt hij vruchten voort. Normaal gaan druivelaars twintig jaar mee, daarna worden ze best verjongd. Sommige druivelaars dragen nog goed na 30 à 40 jaar.

Het eerste jaar

De meest toegepaste vorm voor de opkweek van een druivelaar onder glas is de verticale snoer: per 2 meter (1 gebont of gebint) leidt men de druivelaar op als kandelaar (3 gesteltakken) of in U-vorm (2 takken). De U-vorm heeft als voordeel dat de zijtakken gemakkelijker kunnen aangebonden worden, waardoor er minder snoeiwerk is en iedere tak voldoende ruimte heeft.

De 3 ogen (voor de kandelaar) of 2 ogen (voor de U-vorm) lopen in het voorjaar uit en vormen de gesteltakken (hoofdtakken) van de druivelaar. Zodra ze de nok van de serre bereikt hebben, worden ze ingekopt. Alle dieven (zijscheuten) worden op 1 blad ingenepen.

In de winter worden de gesteltakken op 1 meter ingesnoeid. Indien de gesteltakken onvoldoende dik zijn, wordt lager ingesnoeid. De verleiding is groot om hoger in te snoeien, maar dan zullen de onderste ogen niet uitlopen en bijgevolg geen druiven opbrengen.

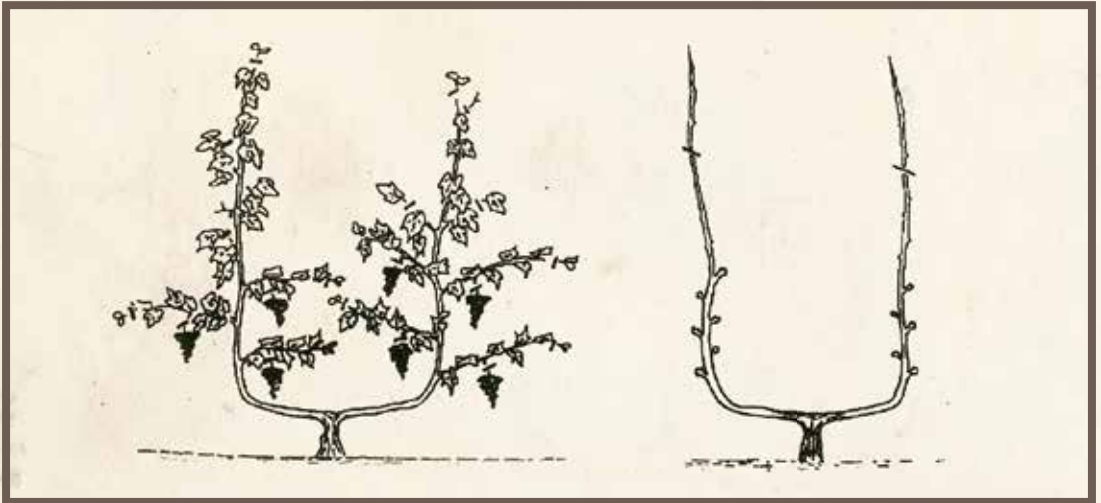
Het jaar na de planting worden de dieven na één blad ingesnoeid. Na de winter wordt de druivelaar op 3 ogen gesnoeid

Het eerste jaar worden alle dieven op één blad ingesnoeid. Eind augustus worden de toppen van de gesteltakken weggesnoeid. In februari wordt de druivelaar op een derde van zijn lengte gesnoeid (ongeveer 1 meter)

Het tweede jaar

Tijdens de lente zullen de ogen op de gesteltakken uitlopen. Het bovenste oog wordt als verlengenis gebruikt: leid deze scheut verticaal en top hem opnieuw in zodra hij de nok van de serre bereikt. De dieven worden opnieuw op 1 blad ingelep. De onderste ogen worden de vruchttakken, die op 5 bladeren boven de tros worden ingelep. De tros zelf wordt weggesnoeid; de dieven erop worden volledig weggebroken.

In de winter wordt de verlengenis op 2/3 van zijn lengte ingesnoeid (2m). De verhouten takken van de dieven die op 1 blad werden ingelep worden weggesnoeid. De vruchttakken (waar de druiven op gaan komen) worden op 2 ogen ingesnoeid.

De zomer- en wintersnoei van het tweede groeijaar.

Het derde jaar

Het derde jaar herhaalt de snoei zich: de verlengenis terugsnijden (tot 1/3 van zijn lengte). De vruchttakken worden behandeld als een volwassen boom.

Het vierde jaar

In het vierde jaar is de boom volwassen en kan dan pas vruchten voortbrengen.

Als algemene regel behouden we 5 vruchtsproen per lopende meter gesteltak. De andere worden weggesnoeid. In een standaard druiven serre (8 op 20 meter) met gebinten van 2 meter en drie gesteltakken betekent dit 20 tot 22 vruchtsproen per gesteltak. Meer vruchtsproen overhouden, brengt meer werk mee bij het openbinden, het scheuten dunnen end. Bovendien rijpt het hout minder goed uit.

2 De volwassen druivelaar

Bij een volwassen druivelaar wordt winter-, zomer- en rijpingsnoei toegepast.

Wintersnoei

De wintersnoei van de volwassen druivelaar beperkt zich tot het terugsnoeien van de vruchttakken op hun 2 ogen. Boven het tweede oog wordt een stukje hout van 0,5 cm gelaten om het te beschermen tegen schimmel of bevroering. Het stukje van het jaar voordien wordt nu weggesnoeid.

De wintersnoei kan gebeuren vanaf half oktober tot begin november of van eind januari tot eind februari. Steeds tijdens een vorstvrije periode en in een niet verwarmde serre.

De ogen van de druivelaars die gesnoeid werden tijdens de eerste periode lopen tot een week vroeger uit maar bij de bloei is deze voorsprong al verdwenen. Bomen mogen nooit in bevroren toestand gesnoeid worden. Ook sterke vorst, kort na de snoei, kan schade veroorzaken doordat het oog onder de snoeiwonde kan bevriezen.

De eerste week na de snoei moet vermeden worden dat de luchtvochtigheid te hoog wordt; anders kan de wonde beschimmelen waardoor de ogen soms worden beschadigd. Indien laat in het voorjaar gesnoeid wordt, zal sap uit de wonden lopen: de druivelaar zal bloeden. Dit eerste sap is rijk aan reservevoedsel dat naar de knoppen wordt getransporteerd. Dit is niet dodelijk maar remt de groei van de druivelaar.

Zomersnoei

Bij de zomersnoei worden alle dieven weggebroken. Wanneer men te lange dieven wegbreekt, krijgt de boom een groeischok wat de bessen kan doen barsten. Tevens verhinderen lange dieven een goede luchtcirculatie tussen de bladeren en houden het vocht onder het bladerdek gevangen. Dit veroorzaakt de kans op oidium en botrytis.

Rijpingsnoei

Een 14-tal dagen voor de oogst worden van de kop van de vruchtscheuten 2 bladeren weggesnoeid. Door deze rijpingsnoei krijgen de druiven meer licht en lucht. Ze kleuren goed door. En door de betere luchtcirculatie wordt rotting vermeden. In plaats van de kop kunnen ook een tweetal bladeren rond de tros worden weggebroken.

NOTITIES

Lined writing area consisting of 20 horizontal lines for notes.

3 Teeltzorgen

Het op een zetten

Als men op 2 ogen gesnoeid heeft zullen in het voorjaar 2 scheuten uitlopen. Hiervan wordt slechts 1 overgehouden. Het wegbreken van deze scheuten noemt men het op één zetten. Dit gebeurt als de scheuten een tiental cm lang zijn.

Let bij de keuze van de scheut op de dikte van de voet. De dikste scheut zal het meeste sap doorlaten en dus uitgroeien tot de stevigste scheut. Soms is ook de richting van de scheut een reden om toch de andere te nemen.

Wacht niet te lang met het wegnemen, anders zal de druivelaar onnodige energie verbruiken. Ook kleine scheutjes die uit slapende ogen ontstaan, breek je best zo snel mogelijk weg. Ze hebben geen enkel nut.

Het aanbinden

Dit is de handeling waarbij de scheuten worden vastgemaakt aan de draden met behulp van houten wasknijpers. Ook in de professionele teelt gebeurt het aanbinden met wasknijpers.

Het aanbinden gebeurt op het ogenblik dat de scheuten tegen het glas beginnen te stoten. Het wordt best zo lang mogelijk uitgesteld omdat het een remming van de sapstroom veroorzaakt. Wel dient dit te gebeuren vóór de bloei, daar de groeiremming die bij het afbuigen ontstaat, de bevruchting bevordert.

Dieven (zij- of okselscheuten)

Bij een volwassen druivelaar worden de dieven steeds volledig weggebroken zodra ze 10 cm lang zijn. Zoals de naam laat vermoeden verbruiken ze onnodig sap dat beter dient voor de trossen en het hout. De dieven moeten vóór de bloei weggebroken zijn, omdat anders misbloei kan ontstaan. Ook na het uitkorrelen dienen de dieven tijdig te worden weggebroken. Het wegbreken van te lange dieven kan de druiven doen barsten. Tevens verhinderen lange dieven een goede luchtcirculatie en rijpt bovendien het hout minder goed uit.

Het gieten

Bij het gieten is enige ervaring vereist. De hoeveelheid verschilt van grond tot grond: zandgrond spoelt gemakkelijk uit, leem en klei zullen het water beter vasthouden. De hoogte van de grondwatertafel kan tevens een rol spelen.

Bij het begin van het seizoen wordt flink gegoten. Na het krenten wordt een tweede maal flink gegoten en de derde maal gebeurt na het kleuren van de bessen. Tussendoor wordt de grond steeds vochtig gehouden.

Men kan stellen dat de bodem op 30 cm diepte zo vochtig moet worden gehouden dat als men een hand grond neemt, dat hij aan elkaar moet kleven. Als hij verkrumelt is hij te droog, als er water uit komt is hij te nat. Indien te bruusk wordt gegoten kunnen de bessen barsten.

Op warme dagen kan er "gebroesd" worden. Dit door een 5-tal minuutjes de grond heel fijn te besproeien. Het schept een aangenaam klimaat in de serre en houdt de grond vochtig. Na de oogst kan men nog eens flink water geven om de zouten door te spoelen en zo zal de druivelaar nieuwe worteltjes maken.

Verluchten

Het verluchten van de serres is noodzakelijk om de temperatuur en de luchtvochtigheid te regelen. Voor het uitlopen van de ogen wordt er weinig verlucht.

Eens de ogen zijn uitgelopen is men voorzigtiger en laat men de temperatuur niet boven de 25°C komen. De vochtigheid mag niet te hoog oplopen om Oidium (witziekte) te vermijden. Aangezien de druivelaar een windbestuiver is, dient tijdens de bloei flink verlucht te worden. Een te hoge vochtigheid tijdens de bloei verhindert het loskomen van het stuifmeel.

Na de bloei mag de temperatuur iets oplopen om het dikken van de bessen te bevorderen. Men begint lichtjes te luchten als de temperatuur boven 22°C komt en meer als hij boven 28°C komt. Als men de temperatuur niet beneden 30°C kan houden moet belommerd en/of gebroesd worden.

In de zomer als het 's nachts niet kouder wordt dan 15°C, dient men de ramen minstens langs de luwzijde altijd een beetje te laten open staan.

's Morgens zeker tijdig de ramen openen om het bedauwen van de bessen te vermijden. Bij het rijpen (± 14 dagen voor de oogst) mag iets meer gelucht worden. Na de oogst mag goed worden gelucht om het afrijpen van het hout te bevorderen.

Belommeren

Indien de temperatuur oploopt tot boven de 30°C moet belommerd worden. Tevens moeten de druiven beschermd worden tegen zonnebrand.

Men belommert de serre met een mengsel van $\frac{3}{4}$ water en $\frac{1}{4}$ krijt of kalk. Om het regenbestendig te maken, mengt men er een heel klein beetje lijnolie of plantaardige olie onder. (Olie steeds op het eind toevoegen, anders krijgt men stopverf/mastiek). Ook bestaan er kant en klare middelen voor een heel seizoen, maar die blijven er ook bij een periode met slecht en koud weer op.

4 Trosdunning

Het trosdunnen is noodzakelijk omdat het overladen van de druivelaar zal leiden tot uitputting. De trossen zullen kleiner blijven, bessen zullen minder kleuren en trager rijpen. Een druivelaar die te veel draagt, is gevoeliger voor ziektes en zal de komende jaren minder productief zijn. Ook lamsteligheid vindt zijn oorsprong onder andere in het dragen van teveel trossen.

Een precies aantal voorspellen is moeilijk omdat niet elke tros even groot is. In ieder geval mag er per spoor of tak maar 1 tros blijven. Meestal is het de eerste, maar het hangt er een beetje van af welke het best verspeend is. Als algemene regel laten we per m² bladoppervlak 3-5 trossen hangen. Voor de liefhebber misschien beter nog iets minder; per gebont 20-25 trossen.

5 Krenten

Uitkorrelen, greneren (van het Franse *égrener*) of krenten is het wegknippen van de klein blijvende en slecht geplaatste bessen. Hierdoor krijgen de overige bessen plaats om te dikken. In een goed uitgekorrelde tros zullen alle bessen elkaar raken zonder elkaar plat te drukken.

Het krenten gebeurt met een fijn schaartje of met de vingers waar de besjes worden weggepitst tussen duim en wijsvinger. Dit laatste is alleen mogelijk als de besjes nog niet te dik zijn. Zodra de besjes zo dik zijn als een erwt, kan men zien welke klein zullen blijven en welke niet. De kleine besjes worden weggeknipt, erop lettend dat de steeltjes volledig worden verwijderd. Anders kunnen deze verdroogde steeltjes later de volgroeide bessen doorprikken. Ook de naar binnen gerichte bessen worden verwijderd, door de vleugels op te lichten. Dit is nodig opdat de tros voldoende luchtig zou worden.

Na het knippen wordt de luchttemperatuur best verhoogd zodat de wondjes sneller opdrogen en begint de druivelaars om ze tot groeien aan te zetten.

Uitkorrelen is gezelliger in groep.

Een druiventros voor (rechts) en na (links) het dunnen.

6 Ziektes en bestrijding

Echte meeldauw of witziekte (*Oidium*)

Witziekte wordt veroorzaakt door een schimmel die op het plantenweefsel groeit en in de cellen dringt om er voedsel uit op te nemen. De schimmel plant zich voort doordat de sporen zich met de wind verspreiden. Hij overwintert in de knoppen.

Een hoge temperatuur en hoge relatieve vochtigheid zijn ideale omstandigheden voor zijn ontwikkeling. Deze ziekte treedt vaak op als de serre niet tijdig verlucht wordt.

Je kan witziekte bestrijden door een hoge luchtvochtigheid te vermijden. In het voor- en najaar, met frisse nachten maar soms oplopende temperaturen overdag, is het gevaar reëel. Zet de ramen 's morgens, vóór de zon op de serre schijnt, een tiental centimeter open en sluit ze 's avonds niet te vroeg. Indien bessen en bladeren 's morgens bedauwd zijn, tik er even tegen zodat de druppels eraf vallen. Tevens dieven (zijscheuten) tijdig verwijderen voor een goede luchtcirculatie.

Preventief wordt witziekte bestreden met zwavel. Vroeger werd stuifzwavel als poeder op de bladeren gestoven en werden elektrische zwavelverdamperen in de serre gehangen. Maar wegens risico's voor de gezondheid van de telers (inademen van de dampen) is dit niet meer toegelaten. Wel kan men nog spuitzwavel oplossen in water en op de bladeren en ruiten spuiten ('s morgens). De zon verwarmt de zwavelbloem die vergast. De schimmel die in contact komt met de dampen verbruist en sterft af. De sporen kunnen niet meer kiemen. Meestal wordt zwavel gebruikt als de scheuten zo'n 30 cm zijn en na het krenten. Opgelet, de druiven van de variëteit Baidor en Frankenthal zijn zwavelgevoelig waardoor de bessen kurkachtige plekken kunnen krijgen, dus enkel op blad behandelen.

Trosrupen

Deze vruchtbladrollers ontwikkelen twee of soms drie generaties per jaar. De eerste generatie rupsen beschadigen de bloemtrossen, de tweede (en derde) generatie leven verscholen tussen de vruchttrossen en vreten aan de bessen. De rupsen zijn zeer beweeglijk en bij aanraking of verstoring laten ze zich aan een draadje vallen. De trosrupen overwinteren als pop onder de schors van de druivelaar of op de gebinten. Ze zijn zeer winterresistent en overleven vooral in verwaarloosde serres.

Bij trosrupen worden de druiven samengesponnen en uitgevreten, waardoor meestal vruchttrot (*Botrytis*) volgt. De trosrupen maken vanaf einde juni tot bij de oogst kleine gaatjes in de bessen. Elke vrouwelijke nachtvlinder kan vanaf april tot juli 80 - 100 eitjes leggen. Eerst worden bloemtrossen beschadigd en later de druiventrossen.

Er zijn drie gevaarlijke periodes: tijdens de bloei, bij begin kleuren en in de rijpe druiven. Trosrupen kan voorkomen worden door feromoonvallen te hangen wanneer de eerste motten in de kas worden waargenomen. Hang minimum

2 Attract® feromoonvallen per ha op in de kas. Hang de Attract® feromoonvallen minimum 50 m van elkaar om menging van feromonen te voorkomen. Vervang de feromooncapsules tijdig (1 maal per 4 weken).

Trosrups kan ook bestreden worden met biologische producten op basis van *Bacillus thuringiensis* (een bacterie die enkel rupsen van vlinders bestrijdt). Deze producten geven een goed resultaat als ze tijdig worden toegepast.

Spint of bonenspint

Rode spin heeft een priksnuit waarmee plantencellen worden aangeprikt en leeggezogen. Verwar rode spin niet met de fluweelmijt die echt rood is en een geduchte spintbestrijder is. Houdt men het druivenblad naar het licht ziet men kleine doorzichtige plekje, de cellen die door de mijten zijn aangetast. Bij ernstige aantasting verdrogen de bladeren en kunnen ze zelfs afvallen. Soms worden ook de bessen aangetast en zijn de netten van de spin in de tros zichtbaar. Rode spin komt voor in warme en droge omstandigheden.

Spuit de spintharden enkele keren per week nat met ruim water, de vochtige omstandigheden die hierdoor worden gecreëerd helpen bij een snellere opbouw van het aantal roofmijten in het gewas. Bestrijden met roofmijten kan ook, deze roofmijten kunnen via verschillende tuincentra's aangekocht worden

Trips

Het volwassen insect is 1.2 tot 1.5 mm lang en geel of bruin van kleur. Deze donderbeestjes komen op warme zomerdagen massaal voor. Ze vreten zowel aan de bladeren, als aan de bloemen, de bessteeltjes en de bessen. Hierdoor ontstaan de typische verkurkingen op de bessen en de bladeindjes worden zwart.

Doordat de bessteeltjes afgeraspt worden zullen de bessen niet meer dikken. Volwassen trips overwinteren in de grond.

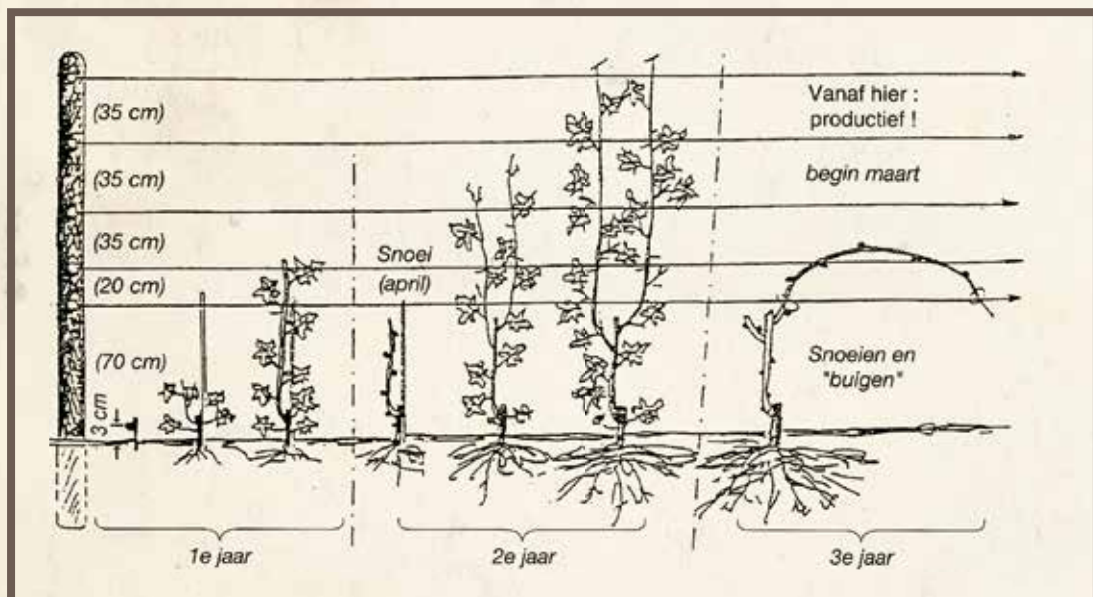
7 Buitenteelt voor liefhebbers

a) Het eerste jaar

Planten in het voorjaar op 1,6 meter afstand in de rij, tussen de rijen 1,8 tot 2 meter. De onderste draad is best al bij de planting aanwezig, alsook de palen. De onderste draad zetten we op 70 cm van de grond, de tweede op 90 cm. Hierboven komen nog 3 draden (zie afbeelding).

Aan de jonge druivelaar zetten we steeds een steunstok. In het eerste jaar (april) snoeien we de druivelaar in op één oog (steeds 1 cm boven het oog snoeien teneinde indrogen van het oog te voorkomen). Dit oog zal uitlopen, maar ook enkele "slapende" zullen dit doen.

Als ze 20 - 25 cm hoog zijn verwijderen we ze allen met uitzondering van de beste scheut. Deze scheut binden we aan en toppen hem in als hij boven de tweede draad uitkomt, de okselscheuten (dieven) nijpen we in op één blad.

Opleidings snoei in de wijngaard (schetsmatig)

b) Het Tweede jaar

Ook in het tweede jaar snoeien we in april. Dit houdt in dat we de vorig jaar gevormde rank insnoeit tot op een 60 cm boven de grond (onder de tweede draad).

Insnoeien enkel als de tak de dikte heeft van een potlood, anders moet de procedure van het eerste jaar opnieuw toegepast worden. Hierna steeds de dieven verwijderen en de scheut aanbinden.

c) Zomerbewerkingen

Van de opschietende ranken de twee bovenste laten gaan (enkel de hechtranken verwijderen en intoppen in juli. De andere scheuten op 2-3 bladeren innipen. Ook op de stam zelf nijpen we de uitlopende scheuten in op 2 bladeren zodanig dat het stammetje nog kan dikken.

d) Het derde jaar

Opgelet, nu snoeien we eind februari, begin maart teneinde bloeden (uitlopen van plantensappen) te beperken. Van de twee lange opgaande ranken leggen we de hoogste plat. Dit enkel bij warm weer (de scheuten zijn dan iets soepeler). De laagste van de twee wordt ingesnoeid op 2 ogen en vervangen volgend jaar de huidige scheut. De afgebogen scheut snoeien we in op 5 à 10 ogen afhankelijk van de dikte van de scheut.

e) Vervangings snoei

Elk jaar opnieuw wordt de laagste ingesnoeid en de hoogste platgebogen.

f) Tips

Opgelet, nu snoeien we eind februari, begin maart teneinde bloeden (uitlopen van plantensappen) te beperken. Van de twee lange opgaande ranken leggen we de hoogste plat. Dit enkel bij warm weer (de scheuten zijn dan iets soepeler). De laagste van de twee wordt ingesnoeid op 2 ogen en vervangen volgend jaar de huidige scheut. De afgebogen scheut snoeien we in op 5 à 10 ogen afhankelijk van de dikte van de scheut.

g) Stekken

Stekken is het vermeerderen door het nemen van een éénoogstek. Het nemen van stekken kan best in de maanden december tot februari wanneer de druivelaars in rust zijn. Dit kan gebeuren door het nemen van winterstekken of een éénoogstek. Dat laatste is het eenvoudigste.

We vertrekken van een potlooddikke éénjarige scheut in ontdooide toestand. De ogen moeten voldoende ontwikkeld zijn en vrij van ziekten.

Werkwijze:

- Knip met een mes of snoeischaar een stek met één oog erop, van een eenjarige scheut. Snij 1 cm boven het oog de stek schuin af (zo loopt het water eraf wat drogen vergemakkelijkt en schimmels voorkomt) en snij de stek onderaan plat af op een lengte van 5-7 cm onder het oog.
- Doe onmiddellijk warme of koude entwas of een wondafdekmiddel op de schuine wonde bovenaan de stek. Dit laatste om uitdroging te vermijden en als bescherming tegen schimmel.
- Plaats de éénoogstek in een potje gevuld met een mengsel van potgrond en scherpe zand (verhouding 5/1). Steek de stek zo dat het oog 1 cm boven de grond uitsteekt. De grond rond de stek goed aandrukken. De grond moet vochtig maar niet te nat zijn.
- Zet er eventueel een doorprikte petfles over en plaats op de vensterbank in de huiskamer.
- Het oog van de stek zal vlug zwellen en een scheut vormen. Dit wil nog niet zeggen dat er al wortels zijn, die zullen na enkele weken langzaam zich beginnen te ontwikkelen. Als de beworteling zich doorzet kan je het plantje verder opkweken en rond juni uitplanten.

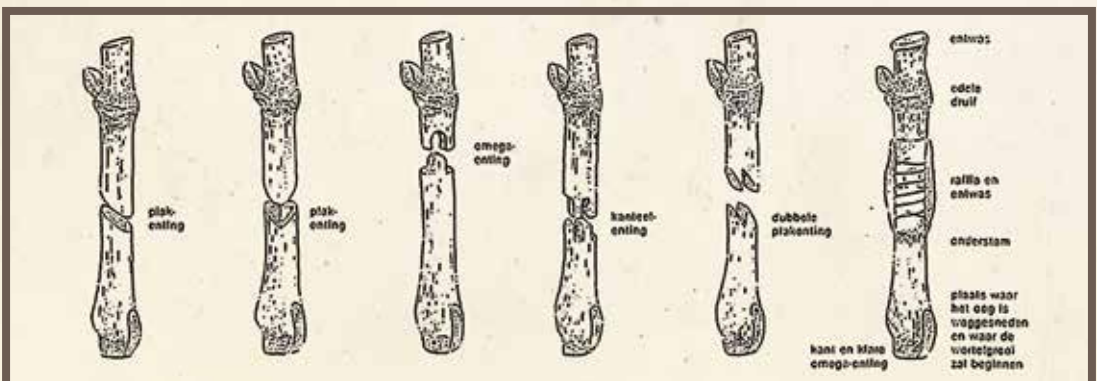
Men kan tevens een tak met 3 ogen nemen waarvan de bovenste wordt bewaard om uit te lopen en de 2 onderste worden weggesnoeid.

De tak tot een tweetal cm onder het bovenste oog in de grond steken en uit de 2 onderste weggesneden ogen zullen zich wortels vormen

h) Enten

Vóór de eerste helft van de 19de eeuw werden druivelaars in Europa niet geënt op onderstammen. Toen rond 1860 de druifluis werd ingevoerd met Amerikaanse druivelaars werd dit een ramp voor de Franse wijnbouw en vanuit Frankrijk werd hij verder verspreid over de andere landen.

De redding kwam ook uit Amerika waar de inheemse soorten bestand bleken tegen deze luis. Door de Europese druivelaars te enten op de Amerikaanse soorten kon weer geplant worden. De onderstam heeft tevens een invloed op de groeikracht en de vroegheid van de ent.

Het is van groot belang dat de ent en de onderstam even dik zijn, zodat de cambiumlagen (groei cellen van de boom) tegen elkaar komen. Het zijn deze cellen die ervoor zorgen dat de ent en onderstam aan elkaar zullen groeien. Na de enting wordt de druivelaar in entwas gedompeld. De geënte druivelaar wordt dan in een luchtig potgrondmengsel gestoken en opgekweekt op kamertemperatuur.

Omenten: De druivelaar is een van de weinige fruitsoorten die kan worden omgeënt. De stam wordt op een 20-tal cm boven de grond afgezaagd en opengekliefd. In de opening worden 2 enten gestoken en de woude wordt behandeld met entwas en dichtgebonden met raffia.

Enten op niet ingewortelde onderstam

Notities

Enkele variëteiten

SERREDRUIVEN

Royal

Royal is de meest geteelde variëteit in de serres uit de druivenstreek. Deze variëteit, die ontstond in de koninklijke serres, rijpt in koude serres in oktober. Het is een uitstekende druif die bij volledige rijpheid een uitzonderlijke smaak heeft. Bij verwarmde teelt heeft Royal een vast vruchtvlees, is zoet, sappig en knapperig met een lichte wijnsmaak.

De bessen kunnen zeer dik worden en hebben een mooie donslaag. Royal kan door liefhebbers geteeld worden.

Leopold III

Leopold III ontstond als mutatie van Royal bij de serrist Emiel Denayer uit Hoeilaart. In 1937 gaf koning Leopold III er zijn naam aan. Het is een buitengewone dikke druif met dunne schil en weinig pitten.

Ze is moeilijk te telen zonder verwarming. De bevruchting verloopt zeer moeilijk en de bessen barsten gemakkelijk. Het telen vergt veel vakmanschap!

Ribier

Ribier heeft grote lange trossen. De bessen zijn dik maar niet zo zwart als bij Royal. De huid is mooi bedonnd en dun. Het is een lekkere druif, maar moeilijk te telen zonder verwarming.

Enkele variëteiten

SERREDRUIVEN

Gros Colman

Deze laat rijpende variëteit kan niet zonder verwarming worden geteeld. De tros is lang en cilindrisch. De bessen zijn rond en hebben een dunne huid. Ze zijn fijn bedonsd, sappig en zoet. Zoals de naam het al laat vermoeden komen ze uit de streek van Colmar. Vooral de Hoeilanders waren gespecialiseerd in de teelt van late Colman. Vanaf augustus werden de serres op 22° verwarmd om het afrijpen te vertragen. Zo kon men Colman aanvoeren van december tot april. Vanaf mei brachten de Overijssenaars vroege Frankenthal op de markt. Nu wordt Colman enkel tot eind december aangeboden. Niet geschikt voor amateurs.

Frankenthal

Frankenthal is een vroeg rijpende variëteit die uitstekend geschikt is voor liefhebbers. Onder koud glas rijpt ze van september tot oktober.

De trossen zijn kleiner dan die van Royal en de bessen minder dik. Ze heeft ronde, zoete bessen met een dunne schil. Deze variëteit is door de beroepskwekers verlaten.

Baidor

Deze witte druif is ontstaan uit een kruising van Frankenthal en Muscat. Baidor is koud te telen en rijpt dan begin oktober.

De druif heeft een dunne schil, is zeer zoet en heeft bij volledige rijpheid een lichte muscatsmaak. Baidor heeft dikke bessen en de trossen kan zeer zwaar uitgroeien. Ruim krenten en de trossen beperken is aan te bevelen.

Enkele variëteiten

SERREDRUIVEN

Muscat d'Alexandrie

Deze witte druif heeft een typische muskaatsmaak. De trossen zijn lang, de bessen ovaal en dik. Het vruchtvlees is knapperig en de schil matig hard. De druif vraagt veel vakkennis en verwarming. Voor liefhebbers is ze af te raden.

Canon Hall

De gele bessen zijn zeer dik en hebben een uitgesproken muscatsmaak. De bevruchting is zeer wisselvallig. Het is een beetje de leopold III der witte druiven en ook af te raden voor liefhebbers.

Witte Frankenthal

Deze hybride variëteit ontstond ook uit een kruising van Muscat en Frankenthal. De tros wordt matig groot en de matige dikke bessen hebben een lichte muscatsmaak. Deze druif rijpt onder koud glas begin september en is een goede liefhebbersvariëteit.

NOTITIES

Lined writing area for notes.

Druiventeelt voor de liefhebber

Meer informatie:

- Vlaams-Brabantse tafeldruif:

www.tafeldruif.be

- www.kelleveld.weebly.com

- www.overijse.be

- www.hoeilaart.be

- Met dank aan Dirk Vansina voor het gebruik van zijn tekst uit het boek (uitverkocht) "druiven een passie"

En met dank aan de bijzonder gewaardeerde en onvolprezen steun van onze lesgevers-serristen

Filip Luppens, Ronald Vanderkelen, Erik Van Camp en Jeroen Vandenbussche.

EEN PROJECT VAN

IN SAMENWERKING MET

